

Mislim da se nakon toga ne bismo više trebali upuštati u Jeziku u daljnje raspravljanje jer bismo time prešli u uskostručno razlaganje. Potrebno je samo reći nekoliko riječi na drugu napomenu. Ne nadijevaju se samo kobasice i krvavice, nego se nadijevaju i imena. U Akademijinu rječniku ima podosta hrvatskih potvrda za glagol nadijevati s objektom *ime*. Navest ću samo tri primjera:

Da budete na zemlji koliko mu drago sinov i kćeri imali, kojim bi se vaša imena nadijevala. (F. Gradić iz 1567.) – Sfima njima imena nadiiva. (B. Kašić iz 1640.) – Kako sada na krštenju, onako običavahu u starom zakonu ime nadiivati dičiči pri obrizovanju. (F. Lastrić iz 1755.)

U Benešićevu rječniku nalazimo *nadijevati* s primjerom: *Tebi samoj svijet tepa i nadijeva uz tepanje imena ti slatka, lijepa* (Trnski).

Za *nadijevati* Benešić kaže da je trajni glagol prema *nadjeti*, *nadjenuiti*, a za *nadjenuiti* nalazimo u Sv. pismu obilje potvrda; prema Vojnovičevoj konkordanciji 58 oblika, a ja ću ovdje navesti samo jednu: *Rodit će sina, a ti ćeš mu nadjenuiti ime Isus* (Mt 1,21).

Mislim da je ovo dovoljno da pokaže kako je *nadijevati* normalan izraz i kad se upotrebljava u svezi s riječju *ime*.

S. B.

TKO SVE MUZE?

I ako se nekomu ne sviđaju natječaji za traženje naših riječi, ipak je to dobar način za oštrenje jezičnoga osjećaja i širenje jezične kulture. Što je još zanimljivije, uspjeh takvih traženja dokaz je da je stvaralačka sposob-

nost naših ljudi gotovo nevjerojatna, za sve mogu naći domaću riječ. Među mnoštvom predložena nađe se uvijek pokoja dobra, čak odlična. Time potvrđuju onu postavku: kad bi na svijetu postojao samo hrvatski jezik, sve bi se moralo reći hrvatski i čitatelji dokazuju da bi se moglo. To nipošto ne znači da ćemo za sve tražiti domaće riječi, za dobre usvojenice i ne treba, ali dobro je da se ogledamo na području neprihvatljivih i nepotrebnih tuđica. Tih nekoliko napomena potrebno je bilo reći da netko ne bi prihvatio olaku tvrdnju kojom nam prigovaraju da idemo u krajnost.

U članku objavljenom u 4. broju prošloga godišta pod naslovom *Kako se naziva muškarac muzilja?* postavio sam pitanje kako se nazivaju oni muškarci koji muzu krave. Odazvalo se nekoliko čitatelja koji su dali na desetke zamjena i u osnovnome dali dobra rješenja.

No najprije da kažem što me potaklo da postavim to pitanje. U Vjesniku od 31. siječnja 1999. na 18. stranici bilo je riječi o napravi koja vjerojatno sama muze, a nazvana je *robot-muzac*. Zamislio sam se nad tim nazivom jer sam u njemu vidio nekoliko problema.

Prvo, pravopisni. Naziv bi se vjerojatno sklanjao, *robotamusca*, *robotumuscu*, a pisan je sa spojnicom. U *Hrvatskome pravopisu* imamo pravilo da se dvije riječi koje se sklanjaju, apozicija i upravna imenica, pišu rastavljeno, bez spojnice: *kamen temeljac*, *novinar pripravnik*, *čovjek žaba*, a samo iznimno, kad se zbog stilskih ili značenjskih razlika želi naglasiti cjelina pišu sa spojnicom, *ključ-razlikovnik*, *pismo-bomba*.

Drugo je riječ *muzac*. Ona je zapravo zastarjelica. Cijela je tvorba imenica sufiksom *-(a)c* od glagola zapravo neplodna, ima nekoliko novijih riječi, i to samo

od glagola na *-irati*. Malo ima imenica od naših osnova koje su se sačuvale zbog česte upotrebe kao *borac, glumac, pisac, klepac, mamac...* *Muzac* je, kao i *hodac*, zastarjela riječ. U Akademijinu rječniku piše da je zabilježena samo u Della Bellinu, Voltićevu i Stullijevu rječniku. Odatle je vjerojatno zbog pravopisnih razloga ušla u novosadski pravopis. U rječniku dviju Matica uz *muzac, musca* piše *neob.*(ično) i uz to se daje riječ *muzar*.

Zanimljivo je dakle odakle je pisac u Vjesniku izvukao riječ *muzac* kad bi mu prije trebala pasti na um riječ *muzač*, jer je *-ač* plodan sufiks i imenice njime tvorene označuju strojeve i ljude, ili *muzilica* jer imenice na *-ilica* i *-lica* označuju naprave, strojeve. (*Muzilica* je općenito proširen naziv za posudu u koju se muze.) *Muzilica* kao moderna naprava kojom se muze zabilježena je u ovome primjeru: "...zbog neispravne muzilice usmrtio ju je strujni udar." (Večernji list, 13. 7. 1999., 48.) *Muzar* bi bio prvenstveno čovjek koji muze, a potencijalno *muzitelj* nisam našao potvrđeno, predlaže ga Viktor Arbanas iz Švicarske, a nije ni potrebna riječ pored *muzač* i *muzar*. *Muzitelj* bi bilo možda dobro za čovjeka koji muze u prenesenu značenju, kao što je *krojitelj* (u svezi *krojitelj pravde*) dobro uz normalno *krojač* kao zanimanje. Da je potrebno u osnovnome i prenesenom značenju, bilo bi dobro i *muzilac*. Ta je riječ zabilježena u osnovnome značenju u Filipovićevu *Englesko-hrvatskome rječniku* pod *milker – muzilac, muzilja*. Marević u *Hrvatsko-latinskome rječniku* ima za ženu i *muzačica*. Toliko u rječnicima.

Čitatelji koji su se javili predlažu *muzač* za čovjeka, aparat za mužnju – *muzilica* i *muzačica*, a jedan je to isto predložio i za aparat za mužnju; za robota je jedna je čitateljica predložila *muzač mlije-*

ka, a Zdenko Filip Radanac napravio je dobru novu riječ: *muzilo* "(kao što se nazivaju i mnoga druga čovjekova pomagala: plovilo, vozilo, glačalo, računalo...)". Tu riječ predlaže na prvom mjestu i V. Arbanas. On predlaže za stroj i *muzilnik*, a za robota i *muzomat*.

Čitatelji su reagirali kao što se moglo očekivati, pa i više od toga, tvorbom nove riječi *muzilo*. Dakle korisnici naprava i robota za mužnju mogu sada upotrebljavati jednorječni naziv, a za svako značenje posebnu riječ jer je to najbolje.

Da bi do kraja bilo jasno, ja bih cijelu raspravu sažeo i riječi i značenja ovako rasporedio:

1. čovjek: za muškarca *muzar*, za ženu *muzilja*
2. aparat za mužnju: *muzilica*
3. robot za mužnju: *muzač* ili *muzilo*.

Stjepan Babić

DVIJE PRAVOPIŠNE SITNICE, A PROBLEMI KRUPNI

redništvo Jezika ne piše mnogo o teškoćama koje ima u uređivanju, ali neke nam sitnice prave velike teškoće. Jedna je od njih točka iza rednoga broja. Zato smo na 3. omotnu stranicu 5. prošlogodišnjega broja stavili ovaj oglas-molbu:

Suradnicima

Točka iza rednoga broja nije ukras nego razlikovno obilježje za redni broj jer se 9 čita *devet*, a 9. – *deveti*. Zato koji drugi pravopisni znak iza rednoga broja ne isključuje pisanje točke. Istina, po sadašnjem pravopisu od toga se načela može odustati samo ako je jasnoća potpu-